

MATKARAPORTTI

TÄKY opintomatka Viro 12.-14.4.2011

Kuva: Veijo Heittola

Ilona Helle, Keski-Suomen ELY-keskus
Pertti Ruuska, MTK-Keski-Suomi

MATKARAPORTTI

**Täky –maatilat kehittyvät 2008-2011 -hankkeen opintomatka
Viro 12.-14.4.2011**

Johdanto

Matkan tavoitteena oli luoda osallistujille uusia edellytyksiä ennakoida maaseudun eurooppalaisessa toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia tutustumalla nykyaikaisiin virolaismaatiloihin, Viron ympäristöhallinnon toimintaan ja maaseutu ympäristön hoitotoimenpiteisiin sekä niihin liittyvään tukijärjestelmään.

Matkalle osallistui yhteensä 31 henkilöä, joista matkanvetäjinä oli kaksi Täky-koulutushankkeen työntekijää. He toimivat osittain myös ryhmän tulkkeina (Osallistujat kunnittain, liite 2). Matkaohjelma on luettavissa raportin liitteestä 1.

Tutustumiskohteet oli hankittu Keski-Suomen ELY-keskuksen ja MTK-Keski-Suomen Viroon luomien kontaktien kautta. Paikallisina yhteistyökumppaneina ja tutustumiskohteiden järjestäjinä oli Viron ympäristöministeriö ja Kure Mois -maatilayhtiö. Ammattikohteisiin tutustuttiin kolmen päivän aikana 12.-14.4.2011.

TIISTAI 12.4.2011

Ensimmäinen päivä kului suurelta osin matkatessa Keski-Suomesta kohdealueelle, Tarton seudulle. Matkaa taitettiin bussilla reittiä Kyyjärvi-Saarijärvi-Jyväskylä-Joutsa-Helsinki, laivalla Helsingistä Tallinnaan ja jälleen bussilla Tallinnasta kohti Keski-Viroa.

Tähän matkapäivään sisältyi yksi ammatillinen tutustumiskohde, suomalaisomistuksessa oleva osakkuusyhtiömuotoinen maatila Oü Kure mõis.

1. Oü Kure mõis

Tilan toimintaa ryhmällemme esitteli keskisuomalaisyyntyinen tilanhoitaja Arto Auer.

Oü Kure mõis –maatilayritys sijaitsee noin 40 kilometriä Tartosta länteen. Tämän osakkuusyhtiömuotoisen yrityksen perustivat kahdeksan suomalaista vuonna 1998 ostamalla vanhan Neuvosto-Viron aikana sovhoosina toimineen maatilan. Sen jälkeen on tehty pieniä omistusjärjestelyjä ja tällä hetkellä osakkaita on 5-6.

Yhtiön käytössä on peltoa yhteensä 1 300 hehtaaria, josta omaa on noin 700 hehtaaria. Pellot sijaitsevat muutaman kilometrin säteellä tilan talouskeskuksesta. Pelloilla viljellään nurmea, syys- ja kevätvehnää, ohraa, maissia, rapsia, ruisvehnää ja sinimailasta. Kylvötyöt eivät olleet vierailuumme mennessä vielä alkaneet. Tilanhoitaja kertoi aikataulun olevan kovan lumisen talven jälkeen pari viikkoa tavanomaista myöhemässä. Kevätviljoilla normaali sato on 4-5 tonnia/hehtaari.

Tilalla on 600 lypsylehmää ja saman verran nuorta karjaa. Metsää on 150 hehtaaria. Tilan vuotuinen liikevaihto on nykyisin noin 2 M€. Runsaan kymmenen toimintavuoden aikana yrityksen tulos on ollut voitollinen yhtä vuotta lukuun ottamatta. Osakkaat ovat sijoittaneet toiminnasta syntyneen tulorahoituksen pääasiassa tilan kehittämiseen.

Runsaan kymmenen vuoden aikana yrityksessä on tehty paljon investointeja toiminnan kehittämiseksi. Viimeisin suurinvestointi valmistui syksyllä 2010, jolloin otettiin käyttöön uusi 440 lypsylehmäpaikkaa sisältävä pihattonavetta. Edellinen, hieman pienempi navettainvestointi tehtiin vuonna 2006.

Tilan kotieläintuotantoon on panostettu muutenkin voimakkaasti jalostamalla eläinainesta ja kehittämällä karjan ruokintaa. Lypsykarjan keskituotos on 9000 kg:n tuntumassa. Sonnivasikoita ei kasvateta itse vaan ne myydään välittäjälle, joka toimittaa ne eteenpäin, pääasiassa Saksaan lihaeläimiksi.

Tilan vuotuinen noin 5,5 miljoonan litran maitotuotos myydään naapurissa sijaitsevalle juustomeijerille. Päivittäin lypsetään noin 15 000 kiloa maitoa. Maidosta saatava tuottajahinta on tällä hetkellä 33 c/l. Tilanhoitaja oli tyytyväinen maidon hintakehitykseen, sillä vielä muutama vuosi sitten hinta ei kattanut noin 25 c/l –tuotantokustannusta.

Lehmillä on aperuokinta, jonka perustana on oma vilja, maissi ja nurmisäilörehu. Kivennäiset ja valkuaistäydennys ostetaan tilan ulkopuolelta.

EU:n nitraattidirektiivi on voimassa myös Virossa, minkä vuoksi on rakennettu mm. karjanlantavarastot 8 kk:n varastointitarpeeseen. Lanta varastoidaan maan päälle rakennettuun terässäiliöön. Liete levitetään maissinviljelyssä oleville pelloille.

Viimeisimpään navettainvestointiin saatiin 40 prosenttia julkista tukea, joka maksettiin kustannusarvioperusteisesti. Investointitukijärjestelmä on tilanhoitajan mukaan hyvin joustava, eikä sen hakemisessa ollut mitään ongelmia, varsinkin kun sen hakeminen oli ulkoistettu siihen erikoistuneelle konsulttiyhtiölle. Aiemmin Virossa tuettiin myös koneinvestointeja, jolloin Oü Kure mõis uusi voimakkaasti tilan konekantaa. Nykyisin koneinvestointeihin ei enää saa julkista tukea.

Vasemmalla uusi navetta, oikealla purkutuomion saanut neuvostoaikainen maatilarakennus.

Noin 660 000 euroa maksanut navettainvestointi pysyi hyvin kustannusarviossa. Kokonaisuudessaan investoinnin rahoitus koostui 20 % tulorahoitus-, 40 % investointituki- ja 40 % lainarahoitusosuuksista. Vieraan pääoman korko on noin 3,5 %. Tilanhoitaja kertoi, että nykyisen maidon tuottajahinnan takaamalla tulotasolla investointia varten otettu laina saadaan maksettua takaisin noin kuudessa vuodessa.

Tilalla on 26 työntekijää, joista 16 navetassa, muut pelto- ja rakennustöissä. Peltotyöntekijöille maksetaan keskimäärin 6 €/h. Karjanhoitajille maksetaan hieman

enemmän, noin 1000 €/kk. Tämä jopa hieman virolaisten keskipalkkaa parempi tulotaso ei ole riittävä houkuttelemaan työvoimaa tälle alalle. Työvoimapula onkin jo todellinen ongelma Viron maataloudessa.

Tila ei ole sitoutunut maatalouden ympäristötukijärjestelmään, koska ympäristötuen kautta saatava korvaus on tilanhoitajan mukaan liian pieni suhteessa tukiehtojen aiheuttamiin toiminnan määräyksiin ja rajoituksiin. EU:n tilatukea maksetaan noin 120 €/ha. Sen lisäksi tulee eläinkohtainen tuki, joka ei ole sidottu tuotantomäärään.

Tilanhoitaja oli hyvin kriittinen EU:n maataloustukijärjestelmään kohtaan. Hänen mukaansa olisi parempi, että maataloustuotteiden hinnan ja tuotannon annettaisiin määräytyä vapaammin markkinakysynnän mukaan, jolloin myös maatilayrityksille jäisi vapaammat kädet kehittää oma yritystoimintaansa. Tässä yhteydessä keskusteltiin kovasti myös Suomen ja Viron eroista tuotanto-olosuhteiden, viranomaisvaatimuksista ja valvonnan suhteen.

Vierailun osallistujapalautteessa kiinnitettiin huomiota tilan tuotannon tehokkuuteen, hyvään johtamiseen, hyväkuntoiseen karjaan, investointi- ja tulotukijärjestelmän sekä tukivalvonnan eroihin ja yleisemminkin tuotanto-olosuhteiden eroihin Suomen ja Viron välillä. Liitteessä 3 on tarkempi esitys osallistujapalautteesta.

KESKIVIIKKO 13.4.2011

1. YMPÄRISTÖHALLINNON ALUETOIMISTO

Aluetoimiston esittely, maaseudun ympäristönhoitojärjestelmä Virossa

Annely Reinloo (Chief specialist of land servicing) piti esitelmän Viron ympäristöhallinnosta, arvokkaiden perinnebiotooppien tilasta ja maatalouden ympäristötukien koordinoinnista EU-Virossa.

Viron ympäristöministeriön alla toimivista virastoista kolme suurinta valtionhallinnon laitosta ovat Viron ympäristökeskus (Estonian Environmental Board, viroksi Keskkonnaamet), Maa-virasto (Estonian Land Board, viroksi Maa – Amet) ja Ympäristövalvonta (Estonian Environmental Inspectorate, viroksi Keskkonnainspeksioon).

Annely Reinloo toimii Ympäristökeskuksen luonnonsuojeluyksikössä perinnebiotooppien valtakunnallisena koordinaattorina. Annelyn toimipiste sijaitsee Tallinnassa Ympäristökeskuksen päätoimistossa. Hänellä on alueellisissa Ympäristökeskuksissa 11 alaista (Specialist of land serving), jotka vastaavat paikallisesti perinnebiotooppien hoidosta.

Perinnebiotoopit ovat perinteisen maankäytön, laidunnuksen ja niiton seurauksena syntyneitä, yleensä erittäin monilajisia ja siten luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita luontotyyppejä. Viron perinnebiotooppeja ovat pääasiassa erilaiset kedot, niityt ja hakamaat. (vrt. toisin kuin Suomessa, metsälaitumia ei Viron perinnebiotoopeissa juuri esiinny.)

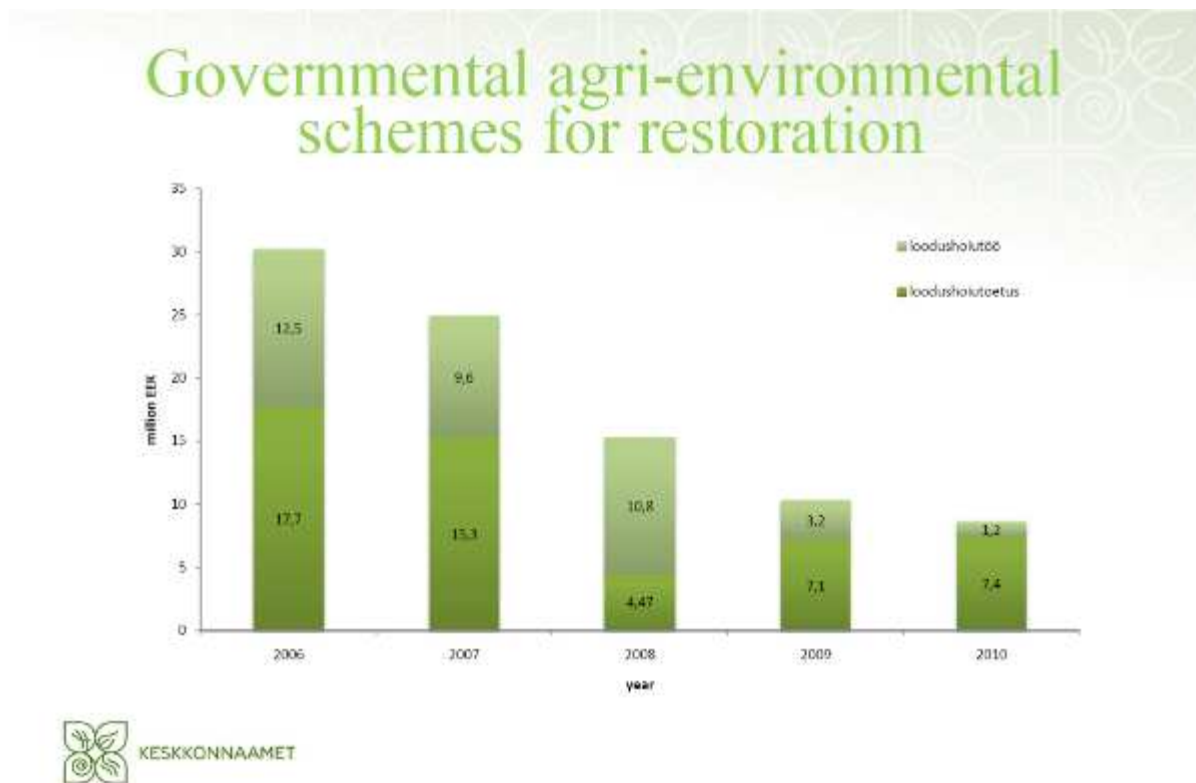
Viron perinnebiotooppien kehitys on viimeisen sadan vuoden aikana ollut vastaavanlainen kuin Suomessa: niiden määrä on laskenut radikaalisti maatalouden rakennemuutoksen seurauksena. Sopivien elinympäristöjen vähenemisen takia on perinnebiotoopeilla viihtyvä lajistokin uhanalaistunut.

Tällä hetkellä Virossa on arviolta 75 000 hehtaaria perinnebiotooppeja, joista suurin osa sijaitsee Natura 2000 -alueilla. Näistä hoidettuja alueita on yhteensä noin 23 000 ha. Suurin osa hoidetuista alueista on tulva- ja rantaniittyjä, joissa alueet voivat olla isojakin (Vrt. Suomessa vuosina 1992-1998 tehtyjen perinnemaisemien inventoinneissa löydettiin 3694

arvokasta perinnebiotooppia, joiden yhteispinta-ala on noin 19 000 ha. Tästä alasta vain noin puolta hoidetaan).

Perinnebiotoopit eivät säily ilman hoitoa. Niiton, raivauksen tai laidunnuksen loputtua ne kasvavat pian umpeen ja menettävät niille tyypillisen rikkaan eläin- ja kasvilajiston. Perinnebiotooppien hoitajina Virossa toimivat noin 800 viljelijää, eri järjestöt (esim. WWF ja luonnonsuojeluyhdistykset), vapaaehtoiset ja projektit (esim. EU-rahoitteiset Life ja Life+).

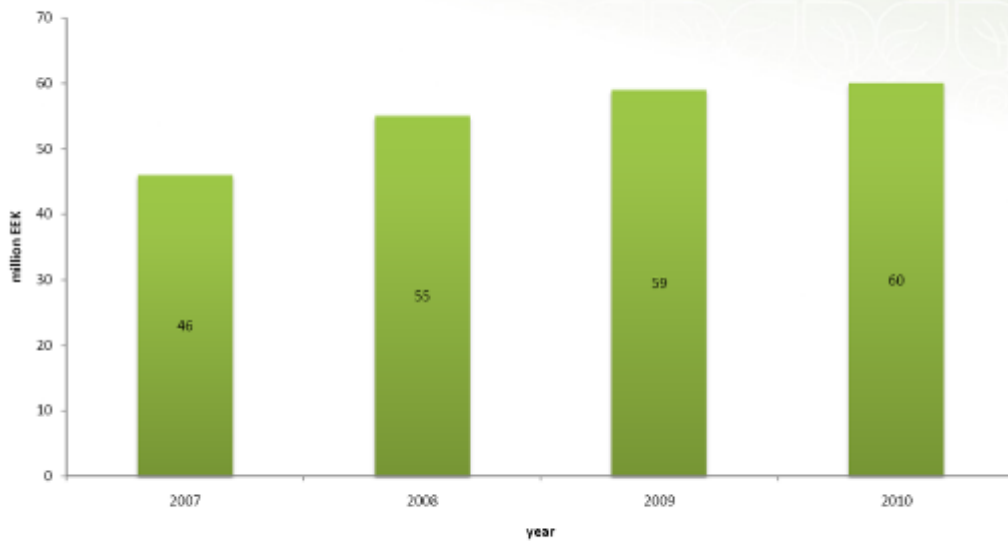
Käytöstä pois jääneiden perinnebiotooppien kunnostusta tuetaan kansallisella tuella, joita voi hakea luonnonsuojelualueilla sijaitseville kohteille (Natura). Tukea on kahta eri tyyppiä: "loodushoiutöö" ja "loodushoiutoetus". Valtion osuus on kuitenkin vähentynyt/loppunut vuonna 2008 ja suurin osa kunnostustöistä tehdään tällä hetkellä projektien rahoituksen kautta.

Kansallisen tuen määrä (EEK) vuosina 2006-2010.

EU-rahoitteisella tukijärjestelmällä tuetaan myös kohteiden hoitoa. Tuki määräytyy hoidon vaativuuden mukaan ja on 179€/ha - 435€/ha riippuen raivattavan pensaikon peittävydestä ja korkeudesta hoidettavalla alueella. Puiden raivaukseen tukea voi saada 331€/ha. Jos alueen hoitoon hakee em. tukea, ei voi hakea muita tukia samalle alueelle. Puustoisten hakamaiden hoidon tuki on 280€/ha.

EU agri-environmental subsidys

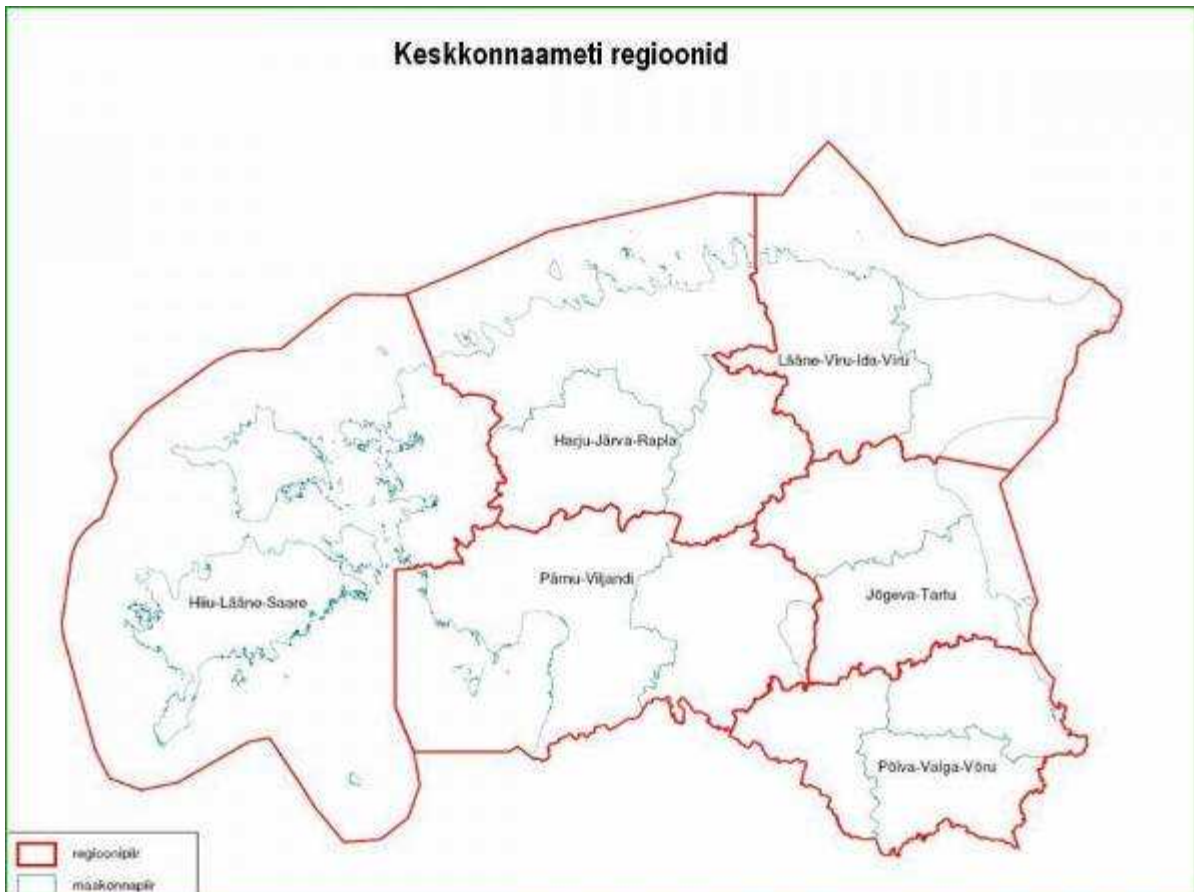

EU-tuen määrä (EEK) vuosina 2007-2010.

Viron hoidossa olevista perinnebiotoopeista 1/3 hoidetaan laiduntamalla ja 2/3 niitetään. Laiduntajina toimivat pääsääntöisesti lihakarjatilat. Tukea voi saada laidunnuksen järjestämiseen 40€/eläin vuodessa ja aidan tekoon 1€/metri.

Vuodesta 2004 lähtien on valtiolla ollut nautoja ja lampaista, joita on lainattu paikallisille viljelijöille 5-vuotiskausiksi. Viljelijät saavat pitää tuona aikana syntyneet eläimet itsellään. 5-vuotiskauden jälkeen valtiolle korvataan samankäiset ja samaa sukupuolta olevat eläimet, jolloin valtion karja uusiutuu. Käytännössä valtiolla ei ole navettaa, vaan eläimet siirtyvät tiloilta toisille: karja on valtionhallinnolla vain paperilla. Eläimet tarkistetaan kerran vuodessa. Järjestelmä on ollut hyvin suosittu ja toimintamalli hyväksi havaittu; alueiden hoitajien ei tarvitse sijoittaa rahaa kalliisiin eläimiin vaan he saavat hyvän alun lainakarjasta.

Hoidon ongelmia: laajojen alueiden niitosta syntyy massoittain heinää, jolle ei ole käyttöä. Heinän kuljettaminen on kallista ja sen arvo rehuna ei ole hyvä. Virossa on muutama bioenergialaitos, joka ottaa vastaan heinää, mutta niitä tarvittaisiin enemmän. Lisäksi tuet koetaan liian alhaisina ja hoidon vaatimukset/säännöt liian tiukkoina, esimerkiksi niiton ajankohtaa pidetään liian myöhäisenä. Tukia ei myöskään voi "pinota", jolloin hoitaja joutuu tekemään valintoja, eikä voi hyödyntää kaikkia tukikanavia samanaikaisesti. Viranomaisille hankaluuksia tuottaa myös maanomistajien epäluulo maanvuokrausta kohtaan, joka juontanee juurensa vanhemmilla ihmisillä neuvosto-aikaan. Virosta myös puuttuvat neuvontapalvelut. Viranomaiset joutuvat siksi toimimaan kaikissa rooleissa: neuvoina, tukihakemusten käsittelijöinä ja tarkastajina.

Ympäristöhallinnon aluerajat (Kuva: <http://www.keskkonnaamet.ee>).

2. JOKILAIVARISTEILY

Luento-osuuden jälkeen tutustuimme perinteisellä jokilaivalla Tartton alueelle tyypillisiin perinnebiotooppeihin, Emajõgi ja Pedja -joen tulvaniittyihin Alam-Pedjan luonnonsuojelualueella. Laivan lähtö- ja maitinnousupaikka sijaitsi Tartton luoteispuolelle 2-tien varrella, Kärevere –kylän kohdalla.

Alam-Pedjan luonnonsuojelualue (viroksi Alam-Pedja looduskaitseala) on Viron suurimpiin kuuluva luonnonsuojelualue Pedja-, Põltsamaa- ja Emajoen yhtymäkohdassa Jõgevamaan maakunnassa. Luonnonsuojelualue on perustettu 1994 ja sen pinta-ala on noin 260 neliökilometriä. Luonnonsuojelualue kuuluu kansainvälisesti tärkeisiin kosteikkoihin (Ramsar-alue) ja se on osa Natura 2000-verkostoa. (lähde: Wikipedia).

Alueella on laajoja suoalueita, jokien tulva-alueita sekä metsää. Säätlemättömien jokien ekosysteemi on monimuotoinen elinympäristö, jossa viihtyvät monet harvinaisetkin lajit. Alam-Pedjan tulvaniityt ovat mm. heinäkurpan (*Gallinago media*) tärkeimmät pesimäalueet Baltian maissa. (lähde: Wikipedia).

Matkan tekoaikana alueet olivat juuri korkeimman tulvan alla. Kuivan kauden aikana joki palaa uomaansa ja veden alta paljastuvat laajat tulvaniityt. Mukana laivalla Annelyn Reinloon lisäksi oppaana oli Tartton aluetoimiston luonnonsuojeluvastaava.

Luonnonsuojelualueen tulvaniittyjen erityispiirteistä, lajistosta ja hoidosta kertoi - mukavaksi yllätykseksi suomeksi - Jaak-Albert Metsoja. Jaak-Albert on Tartton yliopistosta valmistunut biologi, joka on tehnyt opinnäytetyönsä tulvaniittyjen hoidosta ja jatkaa niittyjen tutkimusta väitöskirjatyönä. Jaak-Albertin johdolla kansalaisjärjestö Kotkas hoitaa alueella noin 900 hehtaaria tulvaniittyjä. Niittyjä hoidetaan niittämällä ne koneellisesti. Ongelmana täälläkin on

niitosta kertyvän heinän määrä ja sen loppusijoitus. Pääsääntöisesti heinä korjataan ja paalataan, mutta vain osa siitä voidaan käyttää hyödyksi: loput jäävät alueiden reunoille maatumaan tai ne poltetaan.

"Äitijoen" vedet leviävät tulva-aikana laajoille tulvatasangoille. Jokilaivan miehistö oli valmistanut matkalaisille kevyen lounaan juomineen. Lounaan tarjosi Viron Ympäristökeskus.

Laivan kapteeni (vas.), Jaak-Albert (takana oik.) ja matkalaiset kannella.

3. TILAVIERAILU

Viimeinen kohdekäynti keskiviikkona oli Etelä-Virossa (Antslan kunta, Võrumaan maakunta) Kaikan kylässä sijaitseva Alakonnu -niminen emolehmätila. Tila sijaitsee Karulan kansallispuistossa.

Karulan kansallispuisto on Viron viidestä kansallispuistosta pienin, sen pinta-ala on 123 000 hehtaaria. Kansallispuisto on perustettu suojelemaan ja tutustuttamaan Etelä-Virolle ominaista metsäistä ja runsasjärvistä kukkulamaastoa ja sen kulttuuria. Karulan ylängön maasto on vaihteleva. Metsien ja niittyjen peittämät kukkulat ovat joko kylki kyljessä tai hajallaan, niiden välissä on suota ja soistunutta metsää, järviä ja puroja (lähde: <http://www.karularahvuspark.ee/>).

Tilan lihakarja laiduntaa yhteensä noin 700 hehtaarin kokoisia perinnebiotooppialueita, jotka ovat tilan talouskeskuksen ympärillä kumpuilevassa maastossa. Tila saa perinnebiotooppien hoitoon tukea.

Tila työllistää isännän lisäksi hänen veljensä ja yhden ulkopuolisen työmiehen. Tilalla on 300-päinen karja, joista 1/3 on hereford-karjaa, 1/3 simmental-karjaa ja 1/3 edellä mainittujen sekoitusta. Virossa puhtaat liharodut ovat harvassa, useimmat tilat pitävät monen rodun sekoituksia. Tässä mielessä vierailemamme tila oli poikkeus, jota Annely nosti useasti keskusteluissamme esiin.

Kuvassa (vas.) tilan isäntä, Ympäristökeskuksen Polva-Valga-Voru aluetoimiston asiantuntija, Jaak-Albert Metsoja ja Annely Reinloo.

Laitumina toimivat tilan ympärillä aukeavat heinämaat, perinnebiotoopit. Tukiehtojen mukaan perinnebiotooppialueilla laiduntavia eläimiä ei saa lisäruokkia. Kumpuilevilla alueilla ja paikoin kosteilla tulvaniityillä ei ole ollut järkevää lähteä viljelemään viljoja. Tilan yhteensä noin 100 ha viljapellot ovatkin hieman kauempana tasaisilla alueilla.

Teuraseläimet toimitetaan Rakveren teurastamolle. Suhteellisen nuorena teuraaksi toimitettavien eläimien teuraspaino on 250-280 kg. R-luokkaisen lihan hinta on isännän mukaan noin 48 eestin kruunua/kg (n. 3 €/kg).

Pihatosta karja päästetään laiduntamaan tilaa ympäröiviä luonnonniittyjä.

Vasikat lähtevät tilalta noin puolen vuoden ikäisinä. Kuten aikaisimmissakin keskusteluissa matkan aikana oli tullut ilmi, haluaisivat tuottajat enemmän riittävän korvauksen tuottamistaan tuotteista, kuin että tuotantoa ylläpidettäisiin riittämättömien tukien avulla. Tälle tilalla ympäristötuki näytti sopivan erityisen hyvin runsaiden perinnebiotoopeiksi luokiteltujen laidunalueiden ja tilan tuotantosuunnan vuoksi. Isäntä ei ollut halukas antamaan juuri mitään tietoja tilan talousluvuihin, mutta ympäristötuella on todennäköisesti ratkaisevan tärkeä merkitys tämän tilan tulonmuodostuksessa.

Vaikka elämä maatilalla on taloudellisesti tiukkaa ja työlle saa melko huonon korvauksen, isäntä vakuutti olevansa tyytyväinen uravalintaansa, mahdollisuudesta työskennellä maaseudulla. Hän on kotoisin tältä tilalta, eli välillä kaupunkielämää muussa ammatissa, mutta palasi sitten kotikonnuilleen viljelijäksi.

TORSTAI 14.4.2011

MAAMESS MAATALOUSNÄYTTELY

Viimeisenä opintomatkapäivänä vierailimme Maamess –messuilla (http://www.tartunaitused.ee/maamess/index_eng.html). Tässä vuosittain järjestettävässä kolmepäiväisessä maa- ja puutarhatalouden erikoisnäyttelyssä on käynyt viime vuosina noin 25 000 messuvierasta.

Ryhmämme palautteen perusteella osallistujat olivat positiivisesti yllättyneitä näyttelyn monipuolisesta tarjonnasta, siististä yleisilmeestä ja Viron maatalouden nopeasta kehityksestä.

Osallistujapalaute on luettavissa tarkemmin liitteestä 3.

Täky-hanke, Opintomatka Viroon 12.-14.4.2011

Ohjelma

Tiistai 12.4.2011

Bussikuljetus Kyyjärvi-Helsinki, liikennöitsijä R. Uusisalo Oy

Bussin ajoreitti ja aikataulu:

klo 04:40 Kyyjärvi
klo 05:30 Saarijärvi matkahuolto
klo 06:00 ABC Hirvaskangas
klo 06:15 (noin) Tikkamannilan tienhaara
klo 06:40 Jyväskylä matkakeskus
klo 06:50 ABC Kanavuori
klo 07:05 (noin) Toivakka Viisarinmäki
klo 07:30 Joutsa Teboil
klo 10:30 Helsinki Katajanokan satama

Klo 11:30 Laiva (Viking XPRS) lähtee Helsingistä ja on Tallinnassa klo 14:00.

Klo 14.15 Lähtö bussilla (R. Uusisalo Oy) kohti Tarttoa.

Klo 17.45 Vierailu keskisuomalaisomisteisessa Kure möis -maatilalla, jossa on uusi nykyaikainen, viime vuonna valmistunut lypsykarjanavetta. Tilalla myös peltoviljelystä n. 1200 ha alalla.

Majoittuminen Dorpat –hotelliin. <http://www.dorpat.ee/>

Keskiviikko 13.4.

Klo 7.00-9.00 Aamiainen hotellilla.

Klo 9.00 Siirrymme hotellilta Viron ympäristöhallinnon (Keskkonnaamet) aluetoimistoon. (noin 600 metrin päässä hotellilta, Aleksadri –katu 14, Tartto).

Klo 9.30-11.00 Annely Reinloo (Chief specialist of land servicing) pitää esitelmän Viron ympäristöhallinnosta, arvokkaiden perinnebiotooppien tilasta ja maataloustukien koordinoinnista EU-Virossa.

Klo 11.30-14.30 Tutustumme jokilaivamatkalla Tartton alueelle tyypillisiin perinnebiotooppeihin, Emajõgi ja Pedja -joen tulvaniittyihin. Mukaan laivalle saamme Annelyn lisäksi Tartton aluetoimiston ympäristöviranomaisen ja laajoja tulvaniittyalueita hoitavan yhdistyksen edustajan kertomaan alueiden erityispiirteistä ja niittyjen hoidosta.

Lounas jokilaivalla (omakustanteinen).

Klo 14.30 Vierailun Tartton maakunnassa sijaitsevalle lihakarjatilalle. Tilan karja laiduntaa joenvarren tulvaniittyjä.

Klo 17.30 Paluu hotellille

Ohjelma

Torstai 14.4.

- Klo 7.00-9.00 Aamiainen hotellilla.
- Klo 9.00 Siirrymme Maamess-messujen näyttelyalueelle:
Maamess 2011, maatalous-, puutarha- ja ruokamessut, mukana myös
puunkorjuutekniikkaa (AS Tartu Näitused, Kreutzwaldi 60, 51014 Tartu).
<http://www.tartunaitused.ee/maamess/>
- n. klo 13.30 Lähtö kohti Tallinnan satamaa
- klo 17:30 Laiva (Tallink Superstar) lähtee Tallinnasta
- klo 19:30 Laiva saapuu Helsinkiin, bussimatka kohti Keski-Suomea samaa reittiä kuin tullessa.

Viroon matkustavalla täysi-ikäisellä Suomen kansalaisella tulee olla mukanaan virallinen matkustusasiakirja,
jollaisia ovat vain passi sekä poliisin myöntämä kuvallinen henkilökortti.
Ajokortti tai esim. kuvallinen Kela-kortti eivät ole hyväksyttäviä matkustusasiakirjoja!

Varmistakaa myös, että matkavakuutuksenne on kunnossa.

Eestin valuuttana on nykyään Euro, joten valuutanvaihtoja ei tarvita.

Varaamme käyttöönnne suojahaalarit ja kengänsuojat tilavierailuja varten.

Yhteyshenkilöt

Pertti Ruuska, MTK-Keski-Suomi/Täky-hanke
Puh. 040 551 5769, sposti: pertti.ruuska@mtk.fi

Ilona Helle, Keski-Suomen ELY-keskus
Puh. 040 152 9946, sposti: ilona.helle@ely-keskus.fi

OSALLISTUJALISTA KUNNITTAIN, OPINTOMATKA VIROON 12.4.-14.4.2011

Kunta	Sukupuoli		Kaikki yhteensä
	Mies	Nainen	
Hankasalmi	1		1
Joutsa	1	1	2
Jyväskylä	5	3	8
Jämsä	4	1	5
Karstula	1		1
Keuruu	2		2
Kivijärvi	2		2
Laukaa	1	1	2
Petäjävesi	1	1	2
Saarjärvi	1		1
Toivakka	1	1	2
Äänekoski	2	1	3
Kaikki yhteensä	22	9	31

Hyvä opintomatkalle osallistuja

Opintomatkamme on osa Täky-koulutushankkeen toimintaa ja matkaamme rahoitetaan hankevaroista. Toivomme, että saamme myös teiltä matkalle osallistuvilta palautetta ja havaintoja järjestelyistä ja tutustumiskohteista. Me matkan järjestäjät laadimme hankkeen rahoittajalle matkaraportin, jonka laadinnassa käytämme myös teidän palautettanne. Matkaraportti luovutetaan nettisivujemme kautta myös teidän luettavaksenne.

Yhteystietoja:

Pertti Ruuska +358 40 551 5769

Ilona Helle +358 40 152 9946

Seuraavilla sivuilla on tilaa kirjoittaa mietteitä jokaisesta kohteestamme. Lyhyetkin kuvaukset havainnoistanne ovat tervetulleita. Keräämme palautepaperit teiltä mielellään kunkin retkeilypäivän päätteeksi (tai sitten viimeistään kotimatalla).

1) Palaute ja havainnot tutustumiskohteista

Tiistai 12.4.

Kure mois –maatila

Mitä jäi päällimmäisenä mieleen tilan toiminnasta?

- Korkea tuotos, hyväkuntoinen karja, ammattitaitoinen ote karjatalouteen
- Isompaa touhua
- Iso toimivan näköinen navetta, eläimet oli puhtaita
- Homma isolla, paljon investoitu vuosien aikana
- Hyvää ja ennakkoluulotonta toimintaa, siisti navetta
- Jos haluaa laittaa toiminnan suurelle, on lähdettävä Viroon – ei onnistu Suomessa
- Isoa touhua, paikat kuitenkin siistin oloisia
- Tehokasta toimintaa
- Rakentamisen halpuus verrattuna Suomeen
- Tehokasta ja kannattavaa
- Iso, hyvin hoidettu tila. Tilan esittelijän kanta EU-tuista ei toimi Suomessa. Olosuhteet niin kovin erilaiset
- Iso yritys, suomalaisomisteinen, tehdasmainen
- Uusi navetta
- Määrätietoinen tilan kehittäminen tulorahoituksen mahdollisuuksien mukaan
- Tehokasta ja ammattimaista
- ”Laitos”, eläimet hyvinvoivia
- Järkiperäistä kehittämistä, talous pidetään hallinnassa
- Tehokas, toimiva
- Tilan tuotanto ja kannattavuus hyvä
- Tehokkuutta ajatteleva tila

Mitä asioita, positiivisia ja negatiivisia, jäi mieleen vierailusta?

- Hyvä vastaanotto
- + eläimet puhtaita, -vasikat myydään Saksaan ja Hollantiin
- Aikaa oli riittävästi, esittelijän ääni ei kuulunut
- Lähestulkoon kaikki rakennukset ränsistyneitä
- Neutraalia
- Ei muuta negatiivista kuin muutamien meidän ryhmän jäsenten huono käytös!

Opintomatka Viro 12.4. - 14.4.2011

Yhteystietoja & havaintoja tutustumiskohteista ja palautetta

- Viljelymaan vuokran pienuus ja viljelymaiden hyvä kunto
- Uudet rakennukset asiallisia
- Lypsykarjan tuotos saatu nousemaan menneistä ajoista hyvin
- Esittelijä innostunut toiminnasta, lypsäjiä ei löydy(=eläimiä ei enää osata hoitaa), eläimet olivat puhtaita ja hyvinvoivan näköisiä
- Positiivinen yrittäjäasenne
- Oli mielenkiintoista, kahvitarjoilu!
- Tehokas järjestelmä, turhat toiminnot minimoitu
- Hoidetun oloiset lehmät, pröystäilemätön hyvä uusi navetta, vikkelasanainen esittelijä, lukuja tuli kiitettävästi
- Arto ajatteli hyvin virolaisittain, ei suomalaisen viljelijän etujen mukaisesti
- Kahvipullat oli tosi hyviä. Uusi navetta valoisa, hyvä sisäilma, muutenkin ok. Lypsypuoli mahdollittoman kuuma

Voitko mahdollisesti soveltaa tai käyttää hyväksi jotain täällä opittua asiaa omassa yritystoiminnassasi?

- Mahdollisesti
- On mahdollista
- En
- Kyllä
- Ei tule äkkiä mieleen, ala (oma) niin erilainen
- Ei voi soveltaa
- Mahdollisesti
- Mikä ettei, kun olis kesäaika meilläkin kuukauden pitempi
- Jotain pientä?
- Ehkä en
- En kyllä valitettavasti voi, eri alat
- Kaikkea ei tarvitse itse tehdä, vaan urakoitsijoita voidaan hyvin hyödyntää

Päivän järjestelyt yleensä (Oliko mielenkiintoinen kohde, oliko kohde sopiva tämän opintomatkan ohjelmaan, oliko riittävästi aikaa jne.)?

- Hyvä kohde
- Järjestelyt onnistuneet
- Kohde hyvä
- Hyvin järjestetty
- Kohde oli hyvä ja sopi ehdottomasti ohjelmaan
- Järjestelyt ihan hyvät, kohde oli mielenkiintoinen, aikaakin oli riittävästi
- Erittäin mielenkiintoinen kohde. Jos olisi ollut aikaa, olisi ollut kiinnostava kuulla entisistä kolhoosiajoistakin (joku paikallinen, joka muistaa, olisi voinut kertoa)
- Kohde oli hyvin valittu
- Sopiva
- Ihan hyvä
- Oli hyvä kohde, tuttu jo ennalta
- Oli mielenkiintoinen ja sopiva
- Kiinnostava, sopiva
- Oli, oli ja oli
- Kohde oli mielenkiintoinen, vaikkakin hieman liian pitkän ajomatkan päässä
- Päivä pelasi mainiosti, kaikki oli ok
- Kohde oli sopiva
- Kohde ok, aikaa riittävästi
- Kohde oli mielenkiintoinen

Opintomatka Viro 12.4. - 14.4.2011

Yhteystietoja & havaintoja tutustumiskohteista ja palautetta

Keskiviikko 13.4.

Ympäristöhallinnon aluetoimisto
Jokilaivamatka perinnebiotoopeille
Tilavierailu

Mitä jäi tärkeimpinä asioina mieleen päivän ohjelmasta?

- Byrokratian vähyys!
- Tulvaniittyjen koko ja tulvan kesto
- Mahtavat tulvat, erikoinen laiva
- Heinille pitäs keksiä jotain käyttöä
- Laajat tulva-alueet, hoitamattomat rakennukset
- Tärkeää on suojella luontoa! Harvinaisia kasvi- ja eläinlajeja!
- Tukien kohdentaminen puhtaasti luonnonsuojelullisista syistä, jokiretkeily oli eksoottinen
- Laivaristeily oli mielenkiintoinen
- Pitkä ja mutkainen joki
- Jokilaivamatka uusi elämys
- Jokilaivamatka oli elämys
- Viron valtavat tulva-alueet ja kosteikot
- Jokilaivaristeily oli elämys
- Mahtava jokilaivaristeily
- Lihakarjatila: ihan hyvä viedä porukka pois Eestin pohjanmaalta, näyttää pätkä metsä-Eestiä, jospa kohottais itsetuntoa, sillä suomalainen talouskeskus on värikkäämpi
- Jokilaivamatka: huvi ja hyöty, tilavierailu mielenkiintoinen
- Kosteikkojen arvo, mielenkiintoinen

Millainen käsitys jäi ympäristöhallinnon toiminnasta Virossa?

- Vapaampi kuin Suomessa
- Kehittymään päin
- Yllättävän hyvä
- Hyvä
- Toimintaa on, mutta resursseja tarvittaisiin lisää
- Melko sekaista ja jotenkin hallinnoimatonta
- Ei niin selvää ja jäsentynyttä kuin Suomessa
- Varman ihan inhimillistä toimintaa
- Kovaa yritystä pienenevästä rahoituksesta huolimatta, erikoista, että hallinto omistaa karjaa
- Sekava
- Ihan asiallinen
- Ei ole niin byrokraattista kuin Suomessa
- Hyvä
- Rahoituksen riittämättömyys, projektit kunnianhimoisia
- Ei ehkä niin byrokraattista kuin Suomessa
- Asiantunteva, kannustava
- Taitaa olla alkutaipaleellaan byrokratia. Nuori päällikkö. Lainattavat eläimet toimiva juttu, voi auttaa jonkun alkuun lunastusmahdollisuuksineen. Pelotti, kun sanoi pyrkivänsä tarkastajien määrässä Suomen malliin. Voisivat napsia virheet pois, kehittää omaleimaisesti.
- Kovasti tekevät töitä ympäristön hyväksi, kunhan rahat riittäisivät

Millaisen kuvan sait Viron erityisympäristötukijärjestelmästä ja perinnebiotooppien hoidosta?

- Matala tukitaso, järkeä enemmän kuin Suomessa

Opintomatka Viro 12.4. - 14.4.2011

Yhteystietoja & havaintoja tutustumiskohteista ja palautetta

- Yritystä on
- Hyvä kuva, arvokkaita kohteita hoidetaan
- Hyvän
- Hoitotoimet, varsinkin eläinten tekemänä mielenkiintoisia
- Outoa, kun sama ihminen neuvoo, tekee päätöksen ja valvoo – ei toimi, eläköön suomalainen byrokratia :-)
- Kehitettävää riittää, rahapula taitaa vaivata, tulee saamaan arvostusta ajan myötä
- Tietysti on aina jotain erimielisyyksiä, mutta esim. se, että ymp.hallinnolla on lehmiä, joita he ”vuokraavat” tuntui hyvältä.
- Erilainen kuin Suomessa, että voi hoitaa karjaa suojelualueella
- Tukijärjestelmä vaikuttaa suosivan suuria tiloja, biotooppien hoito vaatii lisää neuvontaa ja kannustusta
- Vaikuttaa, että viranomaisten yhteistyö viljelijöiden kanssa on positiivisempaa kuin Suomessa, tukevat ja kannustavat eivätkä pelkää ”kyttää”, haasteita piisaa perinnebiotooppien hoidossa (mm. heinän käyttö)
- Perinnebiotooppeja halutaan pitää yllä, laiduntaminen oli hyvä vaihtoehto
- Hyvin samanoloinen kuin koti-Suomessa. Ei riitä tietenkään pääelinkeinoksi, kiva lisä tilalle, jolla halua ja sopivia kohteita. Jännää, että mietitään myös laiteapuhoitoon. Toimet ohjautui muille toimijoille kuin viljelijöille, ettei tulvaniittyjä ollut hoitamaan tarjolla farmareita.
- Tuet ovat paljon pienempiä kuin Suomessa. Yritetään hakea yhteistyökumppaneita niiden hoitoon

Tutustumisen järjestelyt yleensä (Oliko mielenkiintoinen kohde, oliko kohde sopiva tämän opintomatkan ohjelmaan, oliko riittävästi aikaa, aiheuttiko vieras kieli ongelmia jne.)?

- Hyvä kohde
- Hyvät järj. Aamun luento vähän kieliongelmaa
- Kohde hyvä
- Hyvin järjestetty
- Jokilaiva oli hauska, ajomatkat hieman pitkähköjä, tulkkaus ja puhe yleensä ei oikein kuulunut
- Jokilaiva epäilytti
- Laiva olisi voinut lähteä rivakammin liikkeelle vai oliko porukka liian varhain paikalla? Olisi siten pysynyt aikataulussa ja illallakin oltu ajoissa hotellilla. Aikaa oli riittävästi. Kieli ei ollut ongelma, kun ymmärsi englantia (varsinkin aamu)
- Hienoa! Olette erittäin kielitaitoista porukkaa. Kohde oli erityisen kiinnostava, erilainen, ei varmaan ilman tätä matkaa olisi tullut käytyä.
- Ok
- Iltapäivän toinen kohde aika turha
- Kohde hyvä, tulkkaus aina ongelmallinen
- Lihatilakin oli hyvä kohde, kielten sekamelska oli hauska
- Erittäin mielenkiintoinen, kohteet olisivat voineet olla monipuolisempia
- Mielenkiintoinen päivä risteilyineen ja tilavierailuineen, oli sopiva kohde ja aikaa riittävästi, ei kieliongelmaa.
- Pitkä ajomatka, muuten mukava
- Mainio ajatus mennä tutkimaan tulvaniittyjä laivalla! Alkukankeuden jälkeen tosi hyvä sessio, hyvät tarinat ja tarjoilut – menen varmaan Jömmu-lötjän kyytiin toistekin, vaikka Peipsille.
- Järjestelyt hyvin hoidettu
- Tulkkausta enempi, jokiristeily olisi voinut olla lyhyempi, muuten oikein hyvä. Tilavierailu ok, isäntä innostunut ja positiivinen lihantuotantoon. Ympäristöhallinnon toimisto ok – kieliongelma

Opintomatka Viro 12.4. - 14.4.2011

Yhteystietoja & havaintoja tutustumiskohteista ja palautetta

Torstai 14.4.

Maamess

Mitä jäi päällimmäisenä mieleen Maamess -näyttelystä?

- Hyvin järjestetty
- Ei paljon eroa suomalaiseen näyttelyyn
- Hyvä sää, näyttely yllättävän iso
- Paljon koneita näytillä, kaikilta valtamerkeiltä
- Hyvä näyttely, isompi kuin odotin, aikaa olisi voinut olla enempi
- Konepuoli aika mittava (ulkosalla). Sisähalleissa vaatimattomampaa
- Valtavan hienoja isoja koneita
- Koneiden koko ja hinnoittelu ei ollut esillä kuin muutamassa kohteessa
- Sopivan kokoinen näyttely
- Paljon maalattua rautaa, koneet isoja
- Hyvä sää, paljon koneita
- Oli iso näyttely, paljon nähtävää
- Samat koneet ja järjestelyt kuin muissakin näyttelyissä
- Mukava pieni näyttely
- Konevalmistajat hyvin edustettuina, laaja
- Siisti, toimivat järjestelyt. Tarjonta käy Viron maille, laajasta skalasta voi noukkia jotain Suomeenkin. Ei liian iso.
- Suuret koneet
- Paljon isoja koneita, usko tulevaisuuteen
- Pääpiirteissään samanlainen kuin Suomessa. Tavaroiden hinnat puuttuvat

Voitko mahdollisesti soveltaa tai käyttää hyväksi jotain täällä opittua asiaa omassa yritystoiminnassasi?

- Mahdollisesti
- Kyllä (x 2)
- Eipä juurikaan
- Ehkä
- Kyllä, sain osoitteita mahdollisia hankintoja silmälläpitäen
- Kyllä, montakin asiaa
- Aina sitä jotakin oppii
- Kyllä, pienkonepuoli
- Kyllä, sain ideoita ja yhteystietoja
- No ei

Tutustumisen järjestelyt yleensä (Oliko mielenkiintoinen kohde, oliko kohde sopiva tämän opintomatkan ohjelmaan, oliko riittävästi aikaa, aiheuttiko vieras kieli ongelmia jne.)?

- Hyvä kohde
- Hyvät
- Hyvä kohde, aikaa olisi saanut olla enemmän
- Hyvin järjestetty
- Kohde sopi erinomaisesti ohjelmaan
- Järjestely ok. Kohde oli mielenkiintoinen. Varsinkin kun oli eka kertaa täällä. Aikaakin oli todella riittävästi. Kieli ei isommin ongelma.
- Hieno kohde. Aikaa sopivasti! ???[käsiala]paikkoja olisi voinut olla enemmän.
- OK!
- Sopiva, aikaa vähän niukasti
- Kohde hyvä
- Oli sopiva kohde

Opintomatka Viro 12.4. - 14.4.2011

Yhteystietoja & havaintoja tutustumiskohteista ja palautetta

- Mielenkiintoinen, kieliongelmiakin oli
- Oli sopiva, ei kieliongelmiä
- Mielenkiintoinen kohde ja sopivan kevyt viimeiselle päivälle
- Hyvä kohde, paljon asiaa esillä.
- Aikaa riittävästi, sopiva matkan ohjelmaan
- Oli

Opintomatka Viro 12.4. - 14.4.2011

Yhteystietoja & havaintoja tutustumiskohteista ja palautetta

2) Palaute matkajärjestelyistä ja matkasta kokonaisuutena

Yleisarvosana (4-10): 8+, 9-, 9, 8½, 9, 9½, 9, 9,9,7,10,10-,8,8,9-,8,9,8½ (**KESKIARVO: 9-**)

Kuljetukset :

- "Kouluarvosanoja": 9,9,9,9,10,10,9,9½ (**KESKIARVO: 9+**)
- Toimi oikein hyvin, välimatkat hieman pitkähköjä, mutta ok (tarkennuksena nautatila etelässä)
- Hyvät. Kiitokset hyvälle bussinkuljettajalle
- Täsmällistä, turvallista, hyvin sujuvaa, ystävällinen kuski
- OK (x 4)
- Hyvä bussi ja kuljettaja
- Onnistunut
- Mainiot; turvallisen tuntuinen, rauhallinen kuski
- Hyvä

Majoitus

- "Kouluarvosanoja": 8, 9, 9, 9,10,10,9,9 (**KESKIARVO: 9**)
- Hyvä (x 3)
- Aivan loistava hotelli ja sopivasti keskellä kaupunkia. Vaan hissit siellä hitaita.
- OK (x 4)
- Erinomainen
- Oikein sopiva, hyvä
- Oikein hyvä

Muut järjestelyt

- "Kouluarvosanoja": 8,9,8,9,9,9,9,9- (**KESKIARVO: 9-**)
- Järjestely toimivat hyvin, aikataulut piti ja ohjeistus oli selkeä ja jämpä
- Hyvät
- Järjestelyt oli mietitty joustaviksi, kaikki pelasi hyvin. KIITOS!
- Hiukan ostosaikaa olisi toivonut Tartossa, samoin kaupungin esittelykierros, kun oltiin näin kaukana kotoa – vähän enemmän infoa, milloin on seuraava ruokailumahdollisuus tai kahvi esim. olisi toivonut.
- OK (x 2)
- Homma toimi, mutta olisi toivonut enemmän informaatiota esim. taukopaikoista ja kohteista, etenkin Tartosta, opastettu kaupunkikiertoajelu olisi ollut hyvä lisä
- Sujuva
- Toisella kielialueella tulkkaus on tärkeä, toimi kyllä
- Järjestelyt toimi hyvin

Vapaa sana

- Hyvä kokonaisuus
- Matka vastasi hyvin odotuksia. Kiitos!
- Päivät oli pitkiä, ostoksilla ei kerinnyt käydä
- Hyvä reissu, lisää reissuja kalenteriin
- Vierailukohteissa oli häiritsevää ja epäasiallista käytöstä ja äänenkäyttöä, matkanjohtajan olisi hyvä puuttua näihin, vierailukohteissa voisi olla kannettava äänentoistolaitteisto mukana, kaikenkaikkiaan reissu oli tosi hyvä!
- Oli mukava saada olla mukana. Virkistävää olla pois omista ympyröistä hetkeksi ennen kovan työrupeaman alkua. Hintakin oli sopiva! KIITOS!
- Ensimmäiseksi opintomatkaksi oikein mukava, kuten etelänmatkalla yleensä, auringossa nahka palaa, jokilaiva oli reissun kohokohta
- Loppupuheet selvensivät hommaa paljon!

Opintomatka Viro 12.4. - 14.4.2011

Yhteystietoja & havaintoja tutustumiskohteista ja palautetta

- Mielenkiintoinen reissu, vaikkei omaa aikaa ollutkaan, pitkät siirtymät venyttivät päiviä, vastapainoksi maaseudulle olisin halunnut aikaa tutustua kaupungin puistoihin yms, mutta siirretään ne seuraavalle reissulle. Saatan osallistua matkoille toistekin.
- Onnistunut retki
- Tulkkausta enempi. Bussin pitää lähteä sovittuna aikana – tulee taksilla, joka ei kerkeä ajallaan
- Pikkuisen olisi saanut olla vapaa-aikaa Tarttoon. Olisi päässyt tutustumaan kaupunkiin.

KIITOKSET!